

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 170/08-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. mája 2008 predbežne prerokoval sťažnosť A. A., D., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 206/2007 z 12. novembra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. A. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 11. februára 2008 doručené podanie A. A., D. (ďalej len sťažovateľ), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktoré sa z hľadiska svojho obsahu vyznačovalo nezrozumiteľnosťou (miestami nečitateľné) a zároveň značnou neurčitosťou. Ústavný súd preto sťažovateľa poučil o náležitostiach kvalifikovaného návrhu v zmysle ustanovení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a vyzval ho doplniť zákonom predpísané náležitosti.

Sťažovateľ vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 16. apríla 2008 doplnil na základe výzvy uvedené náležitosti sťažnosti, pričom z tohto doplnenia vyplynulo, že sťažovateľ sa na ústavný súd obracia s námietkou porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 206/2007 z 12. novembra 2007. Sťažovateľ v uvedenom doplnení sťažnosti argumentuje takto: *„(...) k porušeniu mojich základných ľudských práv došlo rozhodnutím Najvyššieho súdu SR. uznesením sp. zn. 3 Cdo 206/2007 zo dňa 12. 11. 2007. Ktorým NS. konanie zastavil z dôvodu že som vo veci nebol zastúpený advokátom. V odôvodnení predmetného uznesenia N.S. S.R. uvádza že som o ustanovenie bezplatného zástupcu z radov advokátov NS. nepožiadal, čo nie je pravda. Ja som o pridelenie bezplatného obhajcu z radov advokátov žiadal vo svojom podaní k NS. zo dňa 6. 2. 2007.“*

Na základe uvedeného sťažovateľ v sťažnosti (v jej doplnení z 16. apríla 2008) navrhuje, aby ústavný súd vo veci takto rozhodol:

„Súd určuje že uznesením najvyššieho súdu SR. sp.zn. 3 cdo 206/2007 zo dňa 12.11.2007, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy SR. Súd vracia vec Najvyššiemu súdu S.R. na ďalšie konanie a rozhodnutie o žiadosti sťažovateľa na ustanovenie bezplatného obhajcu z radov advokátov.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi za porušenie jeho základných práv a slobody finančné zadostučinenie v sume 50 000,-Sk. “

Sťažovateľ v závere sťažnosti žiada aj o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ktorú odôvodňuje svojimi osobnými a majetkovými pomermi.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ústavy bez toho, aby konkretizoval niektoré zo základných práv obsiahnutých v uvedenom článku.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania, a to predovšetkým jeho petitom, ktorý tvorí ťažisko celej sťažnosti. V petite sťažnosti ani v samotnom jej ďalšom obsahu sťažovateľ neoznačil konkrétne základné právo, ktorého porušenie namieta, ale len všeobecne odkázal na porušenie čl. 46 ústavy. Nedostatky sťažovateľom sformulovaného petitu preklenul ústavný súd prostredníctvom obsahu odôvodnenia jeho sťažnosti, z ktorého je zrejmé, že sťažovateľ namieta nedostatky v odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu (predovšetkým ide o nesúhlas sťažovateľa so skutkovými závermi najvyššieho súdu). Ústavný súd konštatuje, že obsah uvedenej námietky spadá pod garancie práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy. Z tohto pohľadu teda ústavný súd preskúmal uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 206/2007 z 12. novembra 2007.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona

o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh ústavný súd zistil tieto okolnosti, z ktorých pri svojom rozhodovaní vychádzal:

Uznesením Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 C 130/2006-26 z 16. októbra 2006 nebolo sťažovateľovi priznané oslobodenie od súdnych poplatkov. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ opravný prostriedok - odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 17 Co 348/2006 z 30. novembra 2006 tak, že prvostupňové rozhodnutie okresného súdu potvrdil ako vecne správne. Toto uznesenie krajského súdu napadol sťažovateľ 21. marca 2007 mimoriadnym opravným prostriedkom - dovolaním. Dovolací - najvyšší súd - konanie o dovolaní zastavil s odkazom na ustanovenia § 243c zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) v spojení s ustanoveniami § 241 ods. 1 OSP a § 104 ods. 2 OSP (sťažovateľ v dovolacom konaní neodstránil nedostatok podmienky konania - povinné zastúpenie advokátom), pričom svoje rozhodnutie odôvodnil takto: *«Potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu napadol navrhovateľ dovolaním, ktoré osobne podal na súde prvého stupňa 21. marca 2007 a doplnil viacerými podaniami doručenými osobne súdu prvého stupňa (5. apríla 2007, 6. júla 2007, 9. augusta 2007 a 27. augusta 2007). Pri koncipovaní a formulovaní dovolania a jeho doplnení nebol zvolený dostatočne určitý a zrozumiteľný spôsob vyjadrenia toho, čo je predmetom týchto podaní. Súd prvého stupňa z tohto dôvodu (aj na pokyn Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. mája 2007 sp. zn. 3 Cdo 101/2007 na č.l. 69 spisu) opakovane vyzýval navrhovateľa, aby spresnil svoje procesné úkony (vid' výzvu z 22. marca 2007 na č.l. 44 spisu, z 20. júna 2007 na č.l. 72 spisu, z 27. júla 2007 na č.l. 92 spisu a z 15. augusta 2007 na č.l. 94 spisu).*

Pokiaľ formulácie niektorých (skorších) podaní navrhovateľa nasvedčovali tomu, že

dovoláním napáda nielen uznesenie Okresného súdu Považská Bystrica zo 16. októbra 2006 č.k. 5 C 130/2006-26 a uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 30. novembra 2006 sp. zn. 17 Co 348/2006, ale tiež uznesenie Okresného súdu Považská Bystrica zo 6. marca 2007 č.k. 5 C 130/2006-37, v predposlednom a poslednom doplnení dovolania dovolateľ výslovne uviedol, že dovolanie podal (len) „vo veci oslobodenia od súdnych poplatkov“ (viď č.l. 93 a 96 spisu).

Dovolateľ vo svojich podaniach opísal zlé skúsenosti s poskytovaním právnych služieb advokátmi, ktoré osobne získal v súdnych konaniach. Niektoré jeho podania síce nevyučovali, že mal v prejednávanej veci pôvodne úmysel požiadať o „pridelenie spoľahlivého a dôveryhodného advokáta“ (viď č.l. 41 spisu), ktorý „nebude v dosahu Okresného súdu Považská Bystrica a Krajského súdu v Trenčíne a bude bez ohľadu na odporcove vplyvné známosti na súdoch zastupovať oprávnené záujmy“ navrhovateľa (viď č.l. 75 spisu), v inom podaní ale sám spochybnil účelnosť svojho zastupovania advokátom, lebo tento ho nebude „obhajovať proti svojim, ktorí zase obhajujú svojho“ (viď č.l. 51 spisu). V poslednom doplnení dovolania navrhovateľ na výzvu a poučenie súdu z 15. augusta 2007 (č.l. 94 spisu) svoje skoršie podania spresnil jednoznačným spôsobom, keď výslovne uviedol, že „nežiadal o pridelenie advokáta“ (viď č.l. 96 spisu).

V zmysle § 241 ods. 1 O.s.p. musí byť dovolateľ zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná. V uvedenom ustanovení je upravená osobitná podmienka dovolacieho konania, ktorej nesplnenie bráni prejednávaniu dovolania. Splniť túto podmienku môže dovolateľ, ktorý nemá právnické vzdelanie buď tým, že si na zastupovanie v dovolacom konaní zvolí advokáta a jemu udelenú plnú moc založí do súdneho spisu, alebo tým, že požiada súd o ustanovenie zástupcu z radov advokátov (a že súd tejto jeho žiadosti vyhovie).

Navrhovateľ nemá právnické vzdelanie. Po opakovanom poučení zo strany súdu prvého stupňa, že v dovolacom konaní musí byť zastúpený advokátom (č.l. 44, 73 a 92 spisu), ďalej že súd podľa § 30 O.s.p., ustanoví účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov (č.l. 72 spisu) a napokon, že neodstránenie nedostatku osobitnej podmienky dovolacieho konania (neustanovenie kvalifikovaného zástupcu pre dovolacie konanie) vedie vždy k zastaveniu konania o dovolaní (č.l. 94 spisu),

dovoláte!' do spisu nezaložil plnú moc udelenú advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní a (ako výslovne a jednoznačne sám uviedol v doplnení dovolania na č.l. 96 spisu) ani nepožiadal súd o ustanovenie zástupcu z radov advokátov.

Súd sám, bez prejavu vôle dovolateľa smerujúcej k dosiahnutiu jeho zastúpenia kvalifikovaným zástupcom, nemôže odstrániť nedostatok osobitnej podmienky dovolacieho konania v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p. Keďže v prejednávanej veci bolo - so zreteľom na spresňujúce podanie navrhovateľa na č.l. 96 spisu - potrebné vychádzať z toho, že dovolateľ zostal v konečnom dôsledku v otázke jeho zastúpenia advokátom nečinný, dospel dovolací súd k záveru, že odstránenie tohto nedostatku podmienky dovolacieho konania sa nedosiahlo napriek súdnym výzvam a poučeniam, a to ani ku dňu rozhodovania dovolacieho súdu.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky konanie o dovolaní navrhovateľa zastavil (§ 243c O.s.p. v spojení s § 241 ods. 1 O.s.p. a § 104 ods. 2 O.s.p.). Vzhľadom na dôvod, pre ktorý zastavil dovolacie konanie, nezaoberal sa otázkou procesnej prípustnosti dovolania (ani vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu).

Dovolateľ z procesného hľadiska zaviniť, že sa dovolacie konanie muselo zastaviť, a preto mu vznikla povinnosť nahradiť trovy tohto konania (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods. 2 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal procesné úspešnému odporcovi náhradu trov konania, lebo v dovolacom konaní nebol podaný návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).»

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať skutkové a právne závery všeobecných súdov, ku ktorým dospeli pri interpretácii a aplikácii zákonov a ktoré sa stali základom na ich rozhodnutie. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (podobne aj II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 231/04).

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo

arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne aj I. ÚS 13/00, I. ÚS 20/03, IV. ÚS 43/04).

Podľa ustanovenia § 241 OSP dovolateľ musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná.

Podľa ustanovenia § 243c OSP pre konanie na dovolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

Podľa ustanovenia § 104 ods. 2 OSP ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

Vychádzajúc zo zistených okolností a opierajúc sa o citované ustanovenia relevantnej právnej úpravy ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie namietaného uznesenia najvyššieho súdu, ako aj jeho závery nemožno kvalifikovať ako arbitrárne alebo zjavne neopodstatnené. Najvyšší súd na náležité zistený skutkový stav (na tomto mieste poukazuje ústavný súd na rozpornosť skutkových tvrdení sťažovateľa, ktorý v sťažnosti uvádza, že „o pridelenie bezplatného obhajcu z radov advokátov žiadal vo svojom podaní k NS. Zo dňa 6.2.2007“, čo je dátum, ktorý vlastne predchádza podaniu samotného dovolania -21. marec 2007) aplikoval relevantnú právnu úpravu - § 243c OSP v spojení s § 241 ods. 1 OSP a § 104 ods. 2 OSP, a to spôsobom, ktorý nemožno v žiadnom prípade považovať za spôsob popierajúci zmysel tejto právnej úpravy.

Ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia všeobecného súdu v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, ústavný súd považuje takúto sťažnosť za zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04).

Ústavný súd z uvedených dôvodov sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 206/2007 z 12. novembra 2007 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sa už ústavný súd žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu a ďalšími jeho návrhmi nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2008